

Laudatio pentru George Soros (în loc de Editorial¹)

Premiul *Noii Reviste de Drepturile Omului* „pentru realizări excepționale în promovarea libertății și demnității ființei umane” îi este acordat în acest an lui George Soros. Distincția oferă recunoaștere devoțiunii cu care gânditorul și filantropul a îmbrățișat valorile libertății și demnității, consecvenței cu care le-a susținut, calității proiectului intelectual al societății deschise căruia i-a dat timp de decenii o dimensiune practică.

Numim la începutul acestei *Laudatio* excepționala implicare a lui George Soros în ceea ce un specialist a numit „deschiderea țărilor foste comuniste din Europa Centrală și de Est fluxului liber al ideilor și cunoașterii științifice din lumea largă”. George Soros stimulase și anterior anulului 1989 schimbările din regiune finanțând Carta 77, Solidarnosc și disidenții din URSS. În 1984 a creat la Budapesta, atribuind 3 milioane dolari, Open Society Institute, un adevărat laborator de investigare a căilor prin care o comunitate fostă prizonieră a sistemului totalitar își găsește drumul către o societate liberă.

George Soros a participat la structurarea democrației postcomuniste în toate țările din Europa Centrală și de Est. A finanțat, an de an, cu zeci de milioane de dolari, organizațiile neguvernamentale dedicate drepturilor omului, egalității de șanse, dialogului intercultural, activismului ecologic. A susținut presa liberă oriunde aceasta a fost amenințată. La începutul anilor 1990, când în România post-comunistă baloturi cu ziarele de opoziție erau aruncate din trenuri și când ziaristii curajoși erau dați afară din publicațiile care făceau propagandă Puterii, filantropul a oferit burse de pregătire profesională, hârtie de ziar și mijloace de difuzare.

În România, unde regimul polițienesc anihilase orice urmă de societate civilă formală, fundația locală construită în anul 1990 de George Soros, intitulată „Fundația pentru o Societate Deschisă”, a contribuit direct la inițierea și susținerea primelor organizații neguvernamentale. Structurile civice pe care le-a înființat, precum Centrul de Resurse pentru Dezvoltare Etnoculturală, de la Cluj, Centrul Euroregional pentru Democrație de la Timișoara, Centrul Parteneriat pentru Egalitate și Centrul de Resurse Juridice au stabilit priorități ale emergentei democrației românești și căi de promovare eficientă.

Un umanist, George Soros a dat o atenție specială grupurilor vulnerabile. De altfel, activitatea filantropică a început cu sponsorizarea unor burse de studii pentru tinerii de culoare din Africa de Sud în anii apartheid-ului. Este autorul celui mai amplu efort individual de ajutorare a comunității Rome din istorie. La inițiativa lui, implicând Banca Mondială, a fost creat, în 2005, Roma Education Fund. Organizația sponsorizează anual circa 100.000 de elevi și studenți romi. A asociat Consiliul Europei la înființarea European Roma Institute. A stimulat Uniunea Europeană să elaboreze o strategie continentală de asistență a comunităților rome oferind, ca punct de plecare, mai multe milioane de dolari. Odată cu criza refugiaților, Soros a militat pentru asumarea de către statele europene a responsabilității față de

¹ 2018 este al treilea an de acordare a premiului *Noii Reviste de Drepturile Omului* „pentru realizări excepționale în promovarea libertății și demnității ființei umane”. Distincția este însoțită de o diplomă, de o sculptură realizată de artistul plastic Radu Fulga și de o contribuție în bani (în acest an, sponsorizată de Andreea și Radu Mareș, prin intermediul firmei SC Plastics Bavaria). Primii laureați au fost Emil Moise și Andrei Ursu.

oamenii care fug de pe pământul natal ca să-și salveze viața, iar fundațiile sale pentru O Societate Deschisă au deschis programe de ajutorare.

În mod particular, George Soros a asistat viața universitară din domeniul științelor umane și socio-politice pentru a întări responsabilitatea socială a lumii academice. A susținut, finanțând, dialogul cadrelor didactice din fosta zonă comunistă cu colegii lor din Occident. Fundațiile lui au acoperit proiecte cu conținut științific și cultural. A creat Central European University, cea mai mare investiție europeană în domeniul universitar a unei persoane private, care avea să devină curând una din cele mai prestigioase universități din Europa Centrală și de Est și căreia câteva generații de cercetători și tineri profesori universitari îi datorează formarea și specializarea în discipline socio-umane. Este de amintit că în anii 1990, un număr considerabil de tineri militanți sau universitari, și din România, s-au pregătit în Occident cu sprijinul Open Society Foundation, care le-a oferit burse de cercetare și reconversie profesională, bani pentru cărți și tehnologie didactică, bani pentru programe de studiu. Nu am lăsa la rubrica „și altele” faptul că George Soros a salvat și procesat arhivele Europei Libere prin Open Society Archives. Dar oprim aici înșiruirea de fapte și lucruri care duc, pe firul roșu al finanțărilor, la gânditorul filantrop.

Desigur, nu George Soros a înființat sau coordonat personal miile de organizații aparținând rețelei globale menite să dea stabilitate democrației acolo unde aceasta se arăta încă firavă; sau care au făcut vizibilă tema egalității – de gen, rasă, de orientare sexuală. Dar Soros este cel care a conceput, urmat și hrănit „proiectul principiilor”, „proiectul valorilor” în dubla capacitate de personalitate vizionară și om foarte practic. A reușit, atât cât putea un plan de asemenea dimensiuni să reușească. Există o formulă politicoasă cu care oamenii decenti își asumă greșelile vorbind în numele unei comunități plină de rezultate: dacă totuși ceva nu a ieșit bine, aceasta s-a întâmplat din cauza lor, nu a celorlalți. Or, am spune, în cazul lui George Soros formula trebuie răsturnată: dacă din proiectul său practic de „societate deschisă” ceva a ieșit rău, acel rău nu i se datorează lui.

Într-un asemenea context, se ridică întrebarea: cum a fost oare posibil ca în ultimii ani să asistăm la campaniile ostile, intens denigratoare, îndreptate împotriva gânditorului și filantropului? Nu ascundem faptul că Premiul *Noii Reviste de Drepturile Omului* este acordat în acest an lui George Soros și ca replică la imensa injustiție care se face acestei personalități. Istoria lui George Soros a constat într-o succesiune de solidarizări ale lui cu oamenii aflați în nevoie. Apreciem că a venit momentul ca și noi să îi arătăm solidaritatea.

Premiul *Noii Reviste de Drepturile Omului* este acordat în anul 2018 lui George Soros în semn de apreciere a operei sale de gânditor, filantrop, militant pentru drepturile ființelor umane. Ca și exprimare a solidarizării noastre cu această personalitate în fața nedreptății care i se face. Îl recunoaștem drept un promotor al reconcilierii principiilor demnității și libertății umane. Reconcilierea celor două valori este nu doar posibilă. Demnitatea și libertatea se întăresc reciproc.